

Helsingin Sanomat 25.7.2013

Mielipide

Vieraslajien torjunta vaatii nopeita toimia

Ihmisen mukana luontaisilta levinneisyysalueiltaan uusille alueille levinneet haitalliset vieraslajit ovat maailmanlaajuisesti toiseksi merkittävin uhkatekijä luonnon monimuotoisuudelle. Pahin uhka on elinympäristöjen häviäminen. Myös Suomessa vieraslajit ovat kasvava uhka alkuperäisluonnolle, jos torjuntatoimiin ei ryhdytä pikaisesti.

Maa- ja metsätalousministeriön valmisteleva kansallinen vieraslajistrategia valmistui runsas vuosi sitten. Sen mukaan Suomessa on 157 haittaa aiheuttavaa vieraslajia sekä 123 tarkkailua vaativaa tai paikallisesti haitallista vieraslajia. Kasvilajeista haitallisimpia alkuperäisen lajiston kannalta ovat kurturuusu, jätti- ja japanintatar, jättipalsami, jättiputki ja komealupiini. Nämä kaikki ovat suosittuja istutuskasveja.

Suomessa vierasperäisten kasvilajien käyttö on lisääntynyt puutarhaharrastuksen ja koristeistutusten suosion myötä. Lajien leviäminen istutuspaikalta luontoon käy joko kasvullisesti tai siementen välityksellä.

Monia haitallisia vieraskasvilajeja on erityisesti rannoilla ja lehdoissa, joissa luonto on monimuotoista. Vieraslajit kasvavat nopeasti ja peittävät alleen alkuperäiset, usein vain tietyssä elinympäristössä kasvavat lajit.

Ilmastonmuutos parantaa monien vieraslajien mahdollisuuksia levitä ja lisääntyä Suomessa.

Lainsäädäntömme on vieraslajien tehokkaan torjunnan kannalta liian heikko ja hajanainen. Tämän vuoksi tulisi harkita erillisen, haitallisia vieraslajeja koskevan lain säätämistä.

Ensimmäinen askel lainsäädännön kehittämiseksi on luonnonsuojelulain pian käynnistyvä uudistaminen. Vieraslajien käyttöä on kiristettävä ja luotava mahdollisuus hävittää haitallisiksi luokiteltuja vieraslajeja myös ilman maanomistajan lupaa, jos kasvusto on karannut pihapiiristä tai puutarhasta.

Nykyisessä luonnonsuojelulaissa todetaan, että kasvilajeja ei saa istuttaa, jos lajilla ei ole luonnonvaraista kantaa ja on aihetta epäillä, että kasvilajista voi syntyä pysyvä kanta. Kaikkein haitallisimpien lajien kohdalla ympäristöministeriö voi antaa tarpeellisia määräyksiä, joilla voidaan rajoittaa lajin leviämistä.

Kunnat tulisi velvoittaa osoittamaan paikat, joihin haitallista vieraslajia sisältävää kasvijätettä voisi tuoda hävitettäväksi. Roskasäiliöön tai kompostiin sitä ei saa laittaa, sillä vieraslajit saattavat tällä tavalla levitä uusille kasvupaikoille.

Alkuperäistä luonnonvaraista lajistoamme uhkaavien vieraslajien aiheuttama haitta on otettava vakavasti. Tietoa vieraslajien haitoista ja torjunnasta on riittävästi. Nyt tarvitaan aktiivisia toimia ja yhteistyötä niin valtion- ja kuntahallinnon kuin yhdistysten ja yksittäistenkin ihmisten kesken. Hyvänä perustana työlle toimii tuore kansallinen vieraslajistrategia.

Torjunnalla on kiire, sillä vieraslajien hävittäminen luonnosta muuttuu koko ajan entistä vaikeammaksi ja kalliimmaksi.

Panu Kunttu
metsäasiantuntija
WWF Suomi

Petteri Tolvanen
ohjelmapäällikkö
WWF Suomi